

## Informacje podstawowe

|                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa przedmiotu                                                           | Literatura judaizmu okresu międzytestamentalnego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Prowadzący                                                                 | dr hab., prof. ucz. Waldemar Linke                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Wydział                                                                    | Wydział Teologiczny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Kierunek                                                                   | Specjalistyczne Studia Teologiczne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Poziom studiów                                                             | studia drugiego stopnia (magisterskie)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Profil studiów                                                             | ogólnoakademicki                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Forma studiów                                                              | stacjonarne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Moduł specjalnościowy                                                      | teologia systematyczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się               | nauki teologiczne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Obowiązuje od roku akademickiego                                           | 2025/2026                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Rok studiów                                                                | 1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Semestr                                                                    | 1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Język wykładowy                                                            | polski                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Status przedmiotu<br>( <i>obowiązkowy, do wyboru</i> )                     | Do wyboru                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się ( <i>symbole</i> )         | STL_W01; STL_W03; STL_W03; STL_U02; STL_U03; STL_K01; STL_K04                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Rodzaj zajęć ( <i>wybór z listy*</i> )                                     | Wykład                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Liczba godzin                                                              | 30                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Liczba ECTS                                                                | 4                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Wymagania wstępne                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Opis i cele przedmiotu<br>Literatura judaizmu okresu międzytestamentalnego | Celem wykładu jest wprowadzenie studentów w problematykę powstawania i oddziaływania literatury religijnej w judaizmie okresu między upadkiem Imperium Achemenidów a zburzeniem Świątyni Jerozolimskiej przez Rzymian. Jest to bardzo obszerna literatura, co obrazują edycje najważniejszych choćby tekstów (najbardziej reprezentatywna: James Charlesworth, Old Testament Pseudepigrapha, tt. 1-2). Całościowa prezentacja tych tekstów w ramach semestralnego kursu jest możliwa tylko w bardzo sumarycznej formie. Jest to literatura bardzo zróżnicowana formalnie, treściowo, teologicznie i ideologicznie. Wykład więc, aby zejść do poziomu pogłębionej analizy tekstów, skoncentruje się na judaistycznej apokaliptyce. Wybór taki podyktowany jest tym, że apokaliptyka odegrała istotną rolę w kształtowaniu się zarówno judaizmu rabinackiego, jak też chrześcijaństwa. W wykładzie zostaną więc przedstawione zarówno poszczególne |

|  |                                                                                              |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | teksty apokaliptyczne judaizmu, jak też pewna ciągłość i historyczna zmienność apokaliptyki. |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------|

## Treści programowe

| Temat/blok zajęć:                                                             | Liczba godzin |
|-------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Okres międzytestamentalny: zakres i charakterystyka.                       | 2             |
| 2. Literatura okresu międzytestamentalnego: główne kategorie i główne dzieła. | 4             |
| 3. Apokaliptyka: fenomen judaistyczny?                                        | 2             |
| 4. Tradycja henochiczna (Hen et, inne warianty księgi Henocha)                | 4             |
| 5. Księga Jubileuszów                                                         | 4             |
| 6. IV Księga Ezdrasza                                                         | 2             |
| 7. Apokalipsa Barucha                                                         | 2             |
| 8. Apokalipsa Abrahama                                                        | 2             |
| 9. III Księga Sybillińska                                                     | 2             |
| 10. Apokalipsa Adama                                                          | 2             |
| 11. Apokalipsa Eliasza                                                        | 2             |
| 12. Apokalipsa Daniela                                                        | 2             |
| Łącznie godzin:                                                               | 30            |

## Opis przedmiotowych efektów uczenia się i sposoby ich weryfikacji

| Kategoria efektu<br>(W, U, K) | <u>Kierunkowe</u><br>efekty uczenia się<br><br>(co ogólnie <b>absolwent po tych studiach</b> będzie wiedział i umiał)                                                                                                                          | Opis <u>przedmiotowych</u><br>efektów uczenia się<br><br>(wyłącznie czasownikami operacyjnymi - czynności, które da się zweryfikować, mierzalne; w nawiasie należy podać numery tematów zajęć, które realizują dany efekt)<br><br>(co konkretnie <b>student po tym przedmiocie</b> będzie wiedział i umiał) | Sposoby <u>weryfikacji</u><br>efektów uczenia się<br><br>(np.: kolokwium pisemne, egzamin ustny, egzamin pisemny, sprawozdanie, prezentacja na zajęciach, raport, projekt indywidualny, grupowy...) |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| STL_W01                       | ma pogłębioną wiedzę o specyfice przedmiotowej i metodologicznej teologii, w szczególności w zakresie studiowanej specjalności teologicznej; jest w stanie rozwijać tę wiedzę i twórczo stosować ją w działalności edukacyjnej i środowiskowej | student zna podstawowe kategorie tekstów, które składają się na blok opisywany jako judaistyczna literatura okresu międzytestamentalnego oraz potrafi odnosić tę wiedzę do analizy współczesności.                                                                                                          | Praca na koniec semestru.                                                                                                                                                                           |
| STL_W02                       | zna zaawansowaną terminologię biblijną i teologiczną oraz jej korzenie grecko-łacińskie                                                                                                                                                        | student zna terminologię teologiczną, zwłaszcza odnoszącą się do eschatologii, soteriologii, apokaliptyki i potrafi zdefiniować te pojęcia w języku współczesnym.                                                                                                                                           | Praca na koniec semestru.                                                                                                                                                                           |
| STL_W03                       | ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę, obejmującą teorie i metody studiowanej specjalizacji teologicznej                                                                                                                                        | student zna metody historyczne, literackie i teologiczne potrzebne do studiowania tekstów należących do korpusu judaistycznej literatury międzytestamentalnej                                                                                                                                               | Praca na koniec semestru.                                                                                                                                                                           |
| STL_U02                       | umie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własnym rozwojem osobowym i karierą zawodową                                                    | student potrafi korzystać z opracowań historycznych, antropologiczno-kulturowych i literackich poszerzających wiedzę i podnoszących zdolność do rozumienia judaistycznej literatury międzytestamentalnej                                                                                                    | Praca na koniec semestru.                                                                                                                                                                           |
| STL_U03                       | posiada umiejętność interpretowania źródeł istotnych dla badań biblijnych i teologicznych, z wykorzystaniem tekstów obcojęzycznych                                                                                                             | student potrafi dokonywać analizy formalnej i treściowej tekstów źródłowych, student zna tło historyczne użyteczne w interpretacji literatury międzytestamentalnej                                                                                                                                          | Praca na koniec semestru.                                                                                                                                                                           |

|         |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |                           |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| STL_K01 | ma krytyczną świadomość poziomu własnej dojrzałości osobowej, nabytej wiedzy i umiejętności                                                                             | student potrafi wykorzystać nabyta wiedzę do kształtowania własnego sposobu rozumienia rzeczywistości i uczestniczenia w niej, które odwołuje się do wartości odwołujących się do motywacji eschatologicznych                                          | Praca na koniec semestru. |
| STL_K04 | potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania i potrafi przewidywać wielokierunkowe skutki swojej działalności | student potrafi wskazać, jak literatura apokaliptyczna wpływała na poglądy i zaangażowania społeczne czytelników oraz umie dokonać krytycznej analizy wykorzystywania motywów eschatologicznych we współczesnych dyskursach religijnych i politycznych | Praca na koniec semestru. |

## Metody dydaktyczne

*(dostosowane do przedmiotowych efektów uczenia się)*

|  |                                                                                |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | Wykład przekazujący podstawową wiedzę o kulcie maryjnym i jego ośrodkach.      |  |
|  | Studium materiałów źródłowych (dokumenty kościelne dotyczące kultu maryjnego). |  |
|  | Dyskusja w czasie zajęć i konsultacji.                                         |  |

## Opis nakładu pracy studenta w ECTS

| Kontakt z prowadzącym | Aktywność                                                                      | Liczba godzin | Razem liczba godzin / ECTS |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------|---------------|----------------------------|
| bezpośredni           | udział w zajęciach udział w zaliczeniach poza zajęciami udział w konsultacjach | 30            | 30 godzin, 1,5 punktu ETCS |
|                       | udział w zajęciach udział w zaliczeniach poza zajęciami udział w konsultacjach |               |                            |
|                       | udział w zajęciach udział w zaliczeniach poza zajęciami udział w konsultacjach |               |                            |
| praca własna          | przygotowanie do zajęć (czytanie, praca pisemna, tłumaczenie, ...)             | 15            | 30 godzin, 1,5 punktu ETCS |
|                       | przygotowanie do zaliczenia (np. czytanie, prezentacja, projekt, ...)          | 15            |                            |

## Kryteria oceny końcowej

*(Opis składowych oceny końcowej zajęć, rozkład procentowy lub punktowy, informacja o dopuszczalnej liczbie nieobecności, inne kryteria)*

Na ocenę końcową składają się:

- 70% - praca zaliczeniowa
- 30% - aktywny udział w dyskusji i w zajęciach; nie więcej niż 20% nieobecności nieusprawiedliwionych.

**Kryteria oceny pracy zaliczeniowej na koniec semestru:**

**Ocena bardzo dobra (5):** student biegle posługuje się terminologią związaną z literaturą międzytestamentalną, zna bardzo dobrze historię literatury międzytestamentalnej ze szczególnym uwzględnieniem apokaliptyki, potrafi kreatywnie operować posiadaną wiedzą w prezentacji tych tekstów.

**Ocena dobra (4):** student poprawnie posługuje się terminologią związaną z literaturą międzytestamentalną, zna w stopniu więcej niż podstawowym historię literatury międzytestamentalnej ze szczególnym uwzględnieniem apokaliptyki, potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę w prezentacji poszczególnych tekstów.

**Ocena dostateczna (3):** student zna podstawowe terminy związane z literaturą międzytestamentalną, zna przynajmniej w podstawowym zarysie historię literatury międzytestamentalnej ze szczególnym uwzględnieniem apokaliptyki, potrafi odtwórczo operować posiadaną wiedzą w prezentacji poszczególnych tekstów.

**Ocena niedostateczna (2):** student nie zna nawet podstawowych terminów związanych z literaturą międzytestamentalną, nie zna nawet w podstawowym zarysie historii literatury

międzytestamentalnej, nie potrafi nawet odtwórczo operować posiadaną wiedzą w prezentacji poszczególnych tekstów.

## Literatura obowiązkowa

|  |                                                                                                                                                              |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | Stanisław Mędała, <i>Wprowadzenie do literatury międzytestamentalnej</i> , Kraków: The Enigma Press 1994.                                                    |
|  | Marek Parchem, „Wprowadzenie do apokaliptyki”. W: Marek Parchem (red.), <i>Pisma apokaliptyczne i testamenty</i> , Kraków: The Enigma Press 2010, s. 21-114. |

## Literatura uzupełniająca

|  |                                                                                                                                             |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | James C. VanderKam, <i>Wprowadzenie do wczesnego judaizmu</i> , tłum. P. Krupczyński, Warszawa: Cyklady 2006                                |
|  | Norman Cohn, <i>Kosmos, chaos i świat przyszły</i> . Starożytne źródła wierzeń apokaliptycznych, tłum. A. Kurowska-Mitas, Kraków: WUJ 2006. |
|  | Jerzy Ciecieląg, <i>Żydzi w okresie Drugiej Świątyni 538 przed Chr.-70 po Chr.</i> , Kraków: Universitas 2011.                              |

### \* lista rodzajów zajęć

- ☐ ćwiczenia (audytoryjne, translatoryjne, terenowe, warsztatowe, projektowe)
- ☐ ćwiczenia laboratoryjne, komputerowe
- ☐ lektorat języka obcego nowożytnego/starożytnego
- ☐ wykład kierunkowy
- ☒ wykład monograficzny lub konwersatorium monograficzne
- ☐ seminarium dyplomowe  
(sem. magisterskie, licencjackie lub inżynierskie, na którym student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową, wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)
- ☐ pracownia dyplomowa (programistyczna, chemiczna, fizyczna, biologiczna, inżynierska)  
(zajęcia laboratoryjne, na których student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)